

„Младежка визия за развитие на България“

Инициатива на Президента на Република България

*„Европейският и евроатлантическият избор на България и пътят ѝ на развитие
в резултат на този избор“*

Становище към Съвета по външна политика на тема:

**Европейската перспектива на страните от Западните Балкани и бъдещето на
Югоизточна Европа**

Изготвил:

Кристина Иванова Димитрова

Бакалавър по Европеистика,

СУ „Св. Климент Охридски“

1 декември 2014г

гр. Плевен

Политиката на разширяване на Европейския съюз е средството, с което той отговаря на постоянните промените в света. В контекста на кризите и конфликтите, тази политика се извършва в съответствие с приоритетите, принципите и ценностите на ЕС, а именно – мир, свобода, защита на човешките права, съблюдаване и прилагане на *acquis communautaire*¹, защита върховенството на правото, насърчаване и поддържане на икономическия растеж и социалния напредък на европейския континент посредством политиките и инструментите на регионалното сближаване, осигуряване на демократично развитие в Европа и спазване принципите на пазарна икономика.

ЕС дава перспектива за членство на всички държави от Западните Балкани - **Сърбия, Черна гора, Босна и Херцеговина, Македония, Албания и Косово** в рамките на статута по Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН². В хода на техния „европейски“ път, тези страни са достигнали до различно ниво. Към момента Черна гора, Република Македония, Сърбия и Албания имат статут на страни-кандидатки, като само Черна гора води преговори. Останалите страни – Босна и Херцеговина и Косово са потенциални кандидатки.

Процесът на разширяване открай време предизвиква дебати сред страните-членки на ЕС. **Скептичното отношение, най-вече на Франция, Нидерландия, Великобритания и Германия** по въпроса за увеличаването на членовете, забавя процеса и го усложнява. България от своя страна подкрепя разширяването и не веднъж изявява своето положително отношение към приемането на страните от Западни Балкани в ЕС.

Имайки предвид досегашните разширявания на Съюза, смело мога да заключа, че всяко следващо такова се превръща във все по-голямо предизвикателство, както за страните-членки и ЕС, така и за бъдещите членове. Това лесно би могло да се докаже, чрез проследяването на преговорите, критериите и подходите при предишни разширявания на ЕС. Тенденцията е към **усложняване и „затягане“ на изискванията към**

¹ Френски термин, обозначаващ достиженията на правото на ЕС - всички договори, законодателни актове, декларации, резолюции, международни споразумения и решенията на Съда, представляващи правата и задължения на страните-членки.

² Резолюция 1244, приета от съвета за сигурност на неговото 4011-та среща, 10 юни 1999 г. е основният документ, който до този момент регулира статута на Косово и международното присъствие там.

кандидатките, съблюдавайки абсорбационната способност на Съюза. Това се прави с цел да се избегнат бъдещи проблеми и кризи, както за присъединилите се държави, така и за тези, които вече са част от ЕС.

По мое мнение, пътят на държавите от Западни Балкани към Европейския съюз е **продължителен процес, но със сигурност той не се поставя под съмнение**. Като наднационална организация от типа "sui generis", един от критериите за членство в ЕС е географският³ т.е. принадлежността към континента Европа, като съвкупност от географски, исторически и културни елементи, които заедно определят **европейската идентичност** (широко дебатирани е въпросът за членството на Турция в ЕС по този критерий). В този смисъл, не бива да се поставя под съмнение, че тези страни рано или късно ще станат част от Съюза. Струва ми се много важен въпросът с европейската идентичност. След създаването и няколкократното разширяване на ЕС, като че ли терминът „европейски“ се превърна в еквивалент само и единствено на „участие в ЕС“. Поради това, често страните кандидатки, а дори и някои от скоро присъединените (в това число и България) изживяват един конфликт на „европейска идентичност“. Поставени и обединени под названието „страна от Западни Балкани“ или просто „Западни Балкани“, тези държави имат усещането за непринадлежност към континента Европа и отдалеченост от цялото. Поради това се създава един двойствен образ на Европа – единият в лицето на ЕС, а другият Европа като географски термин. Освен това разделения като Западна Европа, Източна Европа и Балкани внасят допълнително объркване. Географски погледнато страните от Западни Балкани нямат друг път освен европейския. С цел да се заличи идеята за Европейския съюз като нещо далечно и недостижимо, според мен, е необходимо при подготовката и преговорите за членство да се обърне специално внимание върху интегрирането на гражданите към идеята и целите на Европейския съюз без да се създава илюзията за откъснатост от Европа като континент. **Повишаване на доверието и разбирането на ЕС** трябва да бъде ключова стратегия в процеса на разширяване, допълвайки основните цели – укрепване на демокрацията, създаването на антикорупционни механизми, промени в съдебната система, утвърждаване върховенството на правото, зачитане на човешките права и др.

³ Условието за членство са дефинирани в чл.49 от ДЕС, който постановява, че „всяка европейска държава, която защита ценностите, посочени в чл.2, и се ангажира да ги насърчава, може да поиска да членува в Съюза“

Перспективата на страните от Западни Балкани за членки на Европейския съюз е обвързана и с един много важен фактор – **уреждане на стари спорове и конфликти между държавите**, чрез силно регионално сътрудничество и поддържане на добрите съседски отношения.

Основно предизвикателство за Западните Балкани са **слабо развитата инфраструктура, ниският процент преки инвестиции, не доброто функциониране на администрацията**. С цел да се изградят полезни навици и добри практики по пътя на членството е необходимо страните да участват активно в европейските инициативи, а не просто да наблюдават пасивно. Освен това много важно и изразходването на средствата по предприсъединителната помощ за държавите-кандидатки, с огледа на това да се научат как ефективно да усвояват средствата от европейските фондове след присъединяването. Това се оказва трудност за много държави, като сред тях България е много добър пример.

Бъдещето на Югоизточна Европа е обвързано с **постигането на мир, зачитане на човешките ценности и свободи, и разбира се, демократично развитие**. Като арена на войни и размирици в недалечното минало, регионът се нуждае от установяване на добри съседски отношения, които да гарантират решаването на настоящи проблеми и в същото време да предотвратят бъдещи сериозни военни и политически конфликти. Като основен фактор за развитие на страните от Югоизточна Европа трябва да се имат предвид **членството на държавите в НАТО и в ЕС**. Партньорството в рамките на тези организации ще се превърне в гарант за демократично развитие и стабилност в региона. Освен задълбоченото **участие на страните в евроатлантическите структури и инициативи**⁴, не бива да се пренебрегва пълното **интегриране на Югоизточна Европа към ценностите и политиките на Европейския съюз**, както и повишаване на доверието в него – проблем, съществуващ и в т.нар. „по-стари“ държави-членки. Като **стратегическо географско място** – свързващо континента Азия и Европа, регионът на Югоизточна Европа винаги е бил и ще бъде кръстопът на култура, обичаи, творчество и търговия. Ето защо, важно място заема развитието на инфраструктурата, което е необходима стъпка за повишаване нивото на чуждите инвестиции в страните.

⁴ Например: Smart Defense, NATO Connected Forces 2020 и Framework Nation Initiative

Друг фактор, който би повлиял позитивно на бъдещето развитие на Югоизточна Европа е **поддържането на постоянен и структуриран диалог** между държавите, който да гарантира синхрон и разбирателство по важни политически, икономически и културни въпроси.

В обобщение, според мен, пътят на страните от Западни Балкани води към членство в Европейския съюз, но това ще се случи след дълги преговори и усилия от двете страни. Би било добре, а дори желателно, държавите от региона да вземат **пример от най-новия член на ЕС – Хърватия**, и да се опитат да вървят заедно в процеса на европейска интеграция. Мисля, че бъдещето на Югоизточна Европа е отговорност не само на страните принадлежащи към този географски регион, но също така и на останалата част от Европа. Европа е едно цяло, като не бива да бъде непрекъснато разделяно на региони, а да се работи за пълното и ефективното и обединение. Това би повишило ролята на Европа в глобалната отношения, както на икономическо, така и на геополитическо ниво.

В заключение, бих искала да кажа, че не е наш изборът да очертаем бъдещето на региона ни, това е наша отговорност. И ще завърша с един цитат на Янко Цветков: *„Европа се нуждае от граници, така както една риба от велосипед.“*